

10 Regionaal

Haarlem en omgeving

Voor een kunstenaar die zo'n opvallend stempel heeft gedrukt op Haarlem als hij heeft Han Bijvoet (1897-1975) lang moeten wachten op serieuze aandacht. Maar nu is het dan zo ver: een boek én een expositie in het Kathedraal Museum aan de Leidsevaart. De plek van de expositie is met opzet gekozen. Bijvoet werkte bijna vijftig jaar lang in de Nieuwe Baaf, waar hij een enorm oppervlak vulde met gebrandschilderd glas en muurschilderingen.

Han Bijvoet, pedaalridder voor het geloof

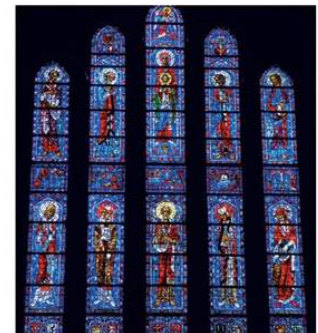
Kees van der Linden
k.van.der.linden@hollandmedia.combinatie.nl

Haarlem * Han Bijvoet was een harde werker, een doorzetter bovendien. Neem nou alleen al de schilderijen die hij maakte in Heiloo. Voor die klus fietste hij in de oorlogsjaren regelmatig naar de Genadekapel aldaar. Op zich al geen geringe inspanning, zeker voor hem, omdat hij een stijf been had en de tocht dus moest afleggen met één trapper. Godfried Bomans, die met de ijverige kunstenaar bevriend was, omschreef hem ooit als een ridder, vertelt Antoon Erfemeijer, die met drie coauteurs het boek schreef dat ter gelegenheid van de expositie is uitgekomen. „Volgens Bomans was Bijvoet een ridder die pal stond voor zijn christelijk geloof en ten strijde trok met zijn penselen.” Om in dezelfde beeldspraak te blijven: Bijvoet stierf in het harnas. In 1975 kreeg hij tijdens het maken van een wandschildering in de kathedraal een hartaanval waaraan

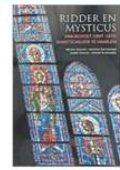
hij korte tijd later bezweek. Hij kreeg een graf op Begraafplaats Adelbert in Bloemendaal, naast dat van Bomans overigens, die enkele jaren ervoor was overleden. Het gigantische oeuvre dat Bijvoet naliet, is nooit precies in kaart gebracht. Vermoedelijk lukt dat ook niet meer. Nogal wat kerken, kloosters en wereldse gebouwen waaraan hij een bijdrage leverde, zijn al weer gesloopt. Desondanks valt er nog veel te ontdekken, vertelt Erfemeijer, die tijdens het schrijven van het boek stuitte op een huis aan het Spaarne vol met ramen gemaakt door Bijvoet. Maar

daar bleef het niet bij. „Bij de inrichting van expositie sprak ik met weduwe van een zoon van Bijvoet, die bleek nog allerlei brieven en tekeningen van haar schoonvader te hebben, alsook een glas-in-loodraam.” Wel bekend zijn, onder heel veel meer, de ramen van de kapel van de voormalige Mariastichting. „Nu zit er in die kapel een kamerbureau. Als je aanbelt, kun je binnen gaan kijken.” In de Bavokerk in Heemstede liet Bijvoet ook zijn sporen achter, evenals in het Amsterdamse Fons Vitae Lyceum, diverse woonhuizen in Bloemen-

Boek

Ridder en mysticus
 Boek over Han Bijvoet (1897-1975) verschenen bij gelegenheid van de gelijknamige expositie, Uitgeverij Spaar en Hout, rijk geïllustreerd, 79 pagina's, ISBN 978-908683-0572

Op de expositie zijn ook vaandels gemaakt door Bijvoet te zien. FOTO'S AFKOMSTIG UIT HET BESPROKEN BOEK.

daal en Haarlem en in het - helaas afgebroken - pand van drukkerij De Spaarnestad.

Ergernis

Maar Bijvoets magnum opus is toch de enorme bijdrage aan de decoratie van de kathedrale basiliek aan de Leidsevaart, bestaande uit glas in lood, wandschilderingen en tegeltableaus. Van 1925 tot 1975 arbeide hij in de kathedraal, een opvallend lange periode. De 'glazener van de Sint Bavo', zoals hij werd genoemd, maakte zich met zijn arbeid overigens niet bij iedereen populair. Niemand minder dan

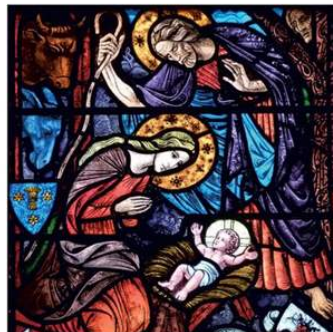
Jos Cuypers, de architect van het grote bouwwerk, ergerde zich aan het glas in lood, dat volgens hem het helder verlichte interieur verpestte. Hoewel Cuypers liever zacht gekleurd glas in de vensters had gezien, zette Bijvoet met donkerblauw glas - geïnspireerd op de kathedraal van Chartres - de noorder- en zuidertransepten bijna volledig in duisternis. Al werkte hij zich een slag in de rondte, rijk werd de kunstenaar - vader van vier kinderen - er nooit van. Vermoedelijk ook omdat hij niet erg zakelijk was, weet Erftmeijer. Gelukkig had Bijvoets echt-

genote To wel zakentalent. „Als hij terugkwam van een bezoek aan een pastorie en vertelde dat hij weer ergens een raam kon maken, belde zij direct de pastoor op om het bedrag wat op te krikken.” In de kunstgeschiedenis heeft Bijvoet een plek verdiend vanwege zijn kwaliteiten en vanwege het werkveld dat hij koos, meent Erftmeijer. Al liet hij veel werk uitvoeren door glazeniers en meubelmakers, eigenhandig was ook hij technisch zeer bedreven, niet alleen als het op tekenen aankwam, maar ook bij houtbewerking en typografie. „Hij begon in een ta-

melijk gestileerde, decoratieve stijl, later ging hij wat realistischer en minder gestileerd werken.” In feite bleef Bijvoet zijn leven lang trouw aan de visie die hem op de Amsterdamse Rijksacademie was bijgebracht. „Een kunstenaar moet zijn individuele emoties niet uiten achter een ezel op zolder, maar hij moet naar buiten, de wereld in, om de mensheid te dienen met verheven kunst.”

De expositie in het Kathedraal Museum van de Nieuwe Baaf is te zien tot 28 oktober, di-vr 10.00 - 16.00 uur, za 11.00 - 15.00 uur.

Boek en expositie over gigantisch religieus oeuvre

Han Bijvoet

